

în secolul al XVII-lea. *Din relațiile politico-diplomatice, comerciale și culturale ale Țării Românești și ale Moldovei cu Serenissima*, București, Edit. Enciclopedică, 2007 (recenzie de Cornelis R. Zach, p. 470-472); Lavinia Betea, *Partea lor de adevăr. Alexandru Bârlădeanu despre Dej, Ceaușescu, Convorbiri. Maurer și lumea de ieri. Mărturii despre stalinizarea României. Convorbiri nedeterminate cu Corneliu Mănescu*. București, Edit. Compania, 2008; recenzie de Betinio Diamant, p. 540; Rudolf R. Gräf, *Palatele țiganilor. Arhitectura romilor în România*, Cluj-Napoca, Centrul de Studii Transilvane Cluj-Napoca, Edit. Academiei Române, 2007; recenzie de Cristine Hämmerling, p. 557-559; Narcis Dorin Ion, *Reședințe și familii aristocrate din România*, București, Institutul Cultural Român, 2008 (recenzie de Cornelius R. Zach, p. 559-560).

Considerăm că revista publicată în Germania, dar având o largă adresabilitate datorită caracteristicilor menționate, rămâne un exemplu elocvent de profesionalism și de meditație colectivă asupra fenomenului istoric, în conjuncție cu elementele definitorii ale culturii și civilizației specifice ariei sud-est continentale, și nu numai!

Adrian Pop

Anuar 2009 – Institutul de Cultură al Românilor din Voivodina, Zrenianin, Edit. ICRV, 2009, 298 p.

Moto: „Oare vor dispărea românii din Voivodina în anul 2050?”
(Traian Trifu Căta)

Așa cum se arată pe coperta primului număr al revistei, ideea publicării unui „Anuar al Institutului de Cultură al Românilor din Voivodina” a apărut odată cu fondarea Institutului, mai precis în momentul propunerii concepției și programului de activitate a viitoarei instituții. Este vorba despre o publicație anuală care vine să lanseze numeroase studii pe diferite teme, în exclusivitate despre Banat, dar să și rotunjească activitatea curentă a institutului, proiectele realizate precum și toate evenimentele din anul respectiv, demarate de etnia română din Voivodina. Este vorba despre o parte importantă dintre românii din Iugoslavia (Banatul iugoslav sau Banatul sârbesc) care au rămas în afara granițelor odată cu delimitările teritoriale ce au avut loc după încheierea primei conflagrații mondiale, respectiv după Conferința de Pace de la Paris.

Întinsă pe o suprafață de 1.300 kmp și răspândită în 42 de localități, populația românească de aici este supusă unei descreșteri continue din cauza unei natalități foarte scăzute. Deși în perioada dintre cele două războaie mondiale, mulți intelectuali români din Banatul sârbesc s-au stabilit în țară sau în alte părți ale lumii, au fost destui aceia care, rămânând pe loc, au început să se organizeze. Ei au reușit să pună bazele unui partid, Partidul Român, putând, astfel, desemna reprezentanți în Adunarea Națională a Iugoslaviei.

Românii din Voivodina au devenit și mai activi după cel de-Al Doilea Război Mondial. Ei au înființat o Uniune Culturală a Românilor, cu un organ de publicitate – săptămânalul „Libertatea”, apărut la Vârșeț în anul 1945. Tot aici s-au înființat, în anul 1948, Liecul Român Mixt, iar apoi Teatrul Popular Român. Un succes deosebit pentru românii din Banatul Iugoslav l-a reprezentat întemeierea, în anul 1967, a Societății de Limbă Română a cărei activitate, sub conducerea prof. univ. dr. Radu Florea, s-a concretizat în lucrările: *Contribuții la istoria culturală a românilor din Voivodina și Analele Societății*.

Pe solul fertil al reușitelor de altădată, înființarea Institutului de Cultură al Românilor din Voivodina – pe data de 10 martie 2008, de către Adunarea Provinciei Autonome Voivodina, prin intermediul Consiliului Național al Minorității Naționale Române din Republica Serbia, respectiv Consiliul Executiv al Voivodinei, urmată, la un an după, de publicarea primului număr din *Anuar*, vine să răspundă unei nevoi fundamentale. După cum bine preciza și dl prof. dr. Costa Roșu, directorul Institutului de Cultură al Românilor din Voivodina, „nu există popor fără istorie, dar istoria există în măsura în care ea este scrisă. Acestor necesități, care subînțeleg afirmarea istoriei noastre și a potențialelor noastre culturale, a capacității noastre de a crea, le vom răspunde valorificând

excepționala tradiție tipografică și a culturii și publicisticii românești, precum și cărțile editate de noi, revistele și anuarul amintit.”

Aflat la fericitul moment de debut, prețioasa revistă a românilor din Banatul sârbesc se dorește a fi „o publicație unică în felul ei, menită unui larg public cititor, indiferent de vârstă, pregătire și interesele pe care le manifestă.” Cuprinsul este unul variat, de la abordări lingvistice, demografice, istorice la cele sociologice și antropologice. Cei care publică sunt persoane cunoscute sau mai puțin cunoscute în sferile lor de activitate fapt ce reflectă dorința sinceră a editorilor de a solidariza toate forțele intelectuale ale națiunii, indiferent de domeniul concret în care se manifestă ele, de la universitari la slujitori ai bisericii, la artiști, scriitori și ziariști etc.

Socotind simbolic debutul foarte reușit al acestui „Anuar”, se poate spune că el reprezintă o veritabilă poartă deschisă spre multiculturalitate, spre dialogul constructiv între confesiuni și etnii, dar mai ales între cultura română și cea sârbă. Este o modalitate fericită de a promova cercetări diverse și de a oferi publicului larg cele mai importante reușite din domeniul cultural, folcloric, etnografic, lingvistic și istoric. Într-o Europă care se globalizează și care pare să-și uite rădăcinile creștine și tradițiile de altădată, valorificarea propriului tezaur cultural, moștenit din trecut, are menirea de a da o mare șansă viitorului. După cum bine spunea Alexandru Vlahuță: „...datinile, proverbele, muzica și poezia sunt arhivele popoarelor, iar cu ele se poate constitui trecutul lor îndepărtat. Căci nu există bucurii mai de preț ca averea de cuget și simțire inclusă și păstrată cu sfântă grijă de-a lungul vremurilor în adâncul sufletului românesc...”

În acest spirit, cu speranța unor succese la fel de frumoase în continuare, dar și cu deplină încredere în deosebita putere de creație a tuturor românilor din Banatul sârbesc, nu putem să nu le dorim lor, dar mai ales tânărului „Anuar”, AD MULTOS ANNOS! Dar mulți, foarte mulți, cât mai mulți peste anul 2050...

Attila Varga